

Tax

Inventarisatie financiële stuurmogelijkheden

Overlegtafel Energievoorziening

9 april 2018

pwc

Netbeheer Nederland
Postbus 90608
2509 LP Den Haag

Geachte heer, mevrouw,

Met veel genoegen presenteren wij u hierbij onze inventarisatie van de (huidige) financiële stuurinstrumenten voor het energiesysteem.

Het energiesysteem is onderhevig aan een breed scala aan financiële instrumenten die beogen de verschillende spelers zodanig te prikkelen dat de energietransitie wordt versneld en tevens de publieke belangen worden geborgd. De voorliggende inventarisatie beschrijft op objectieve wijze de werking en kenmerken van de belangrijkste bestaande en voorgenomen instrumenten. Daarmee vormt dit rapport een bouwsteen voor een eventuele volgende fase, waarin de overlegtafel energie de instrumenten in hun samenhang wil evalueren als opmaat voor eventuele beleidsvoorstellen.

Niels Muller

Director – Energy, Utilities & Resources

T: +31 (0) 88 792 60 51

M: +31 (0) 6 51 60 08 61

niels.muller@pwc.com

Robert Hensgens

Senior Manager – Economics

T: +31 (0) 88 792 73 53

M: +31 (0) 6 13 64 59 83

robert.hensgens@pwc.com

Dit rapport is geadresseerd aan Netbeheer Nederland en is uitsluitend opgesteld ten behoeve van Netbeheer Nederland N.V. in het kader van de overlegtafel energievoorziening. Het rapport is tot stand gekomen op grond van de geschetste werkzaamheden in de offerte d.d. 21 februari 2018. PwC geeft derde partijen niet het recht om op het rapport te mogen vertrouwen en wijst iedere verantwoordelijkheid, zorgplicht, en/of aansprakelijkheid (contractueel, op basis van onrechtmatige daad (inclusief nalatigheid) of anderszins) jegens andere partijen dan Netbeheer Nederland in verband met dit rapport af.

Wij vertrouwen erop dat dit rapport de gewenste inzichten in de sturing van het energiesysteem biedt en dat het een goede basis vormt voor een volgende, evaluerende fase.

Met vriendelijke groet,

Niels Muller

PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V.
Fascinatio Boulevard 350
3065 WB, Rotterdam
www.pwc.nl

Inhoudsopgave

Introductie		2
1	Samenvatting	4
2	Scope	5
3	Overzicht	8
Milieuheffingen		9
4	EU ETS	10
5	CO2-heffing	12
6	Kolenbelasting	13
7	Energiebelasting	14
Belastingfaciliteiten		16
8	Salderingsregeling	17
9	Postcoderoosregeling	18
10	Energie-Investeringsaftrek (EIA)	19
11	Milieu-Investeringsaftrek (MIA)	20
12	VAMIL	21
Subsidies		22
13	SDE+	23
14	ISDE	26
15	Innovatieregelingen	27
16	Energiebesparing woningen	29

Management samenvatting

Figuur 1: Overzicht karakteristieken financiële stuurmaatregelen

Instrument	Budgettaire impact 2017 (in mln €)	Gericht op	Grondslag
Milieuheffingen			
EU ETS	143*	Producent	Verbruik (kg)
CO ₂ heffing	220**	Producent	Verbruik (kg)
Kolenbelasting (EB)	3	Producent	Verbruik (kg)
Energiebelasting (EB)	4.651	Verbruiker	Verbruik (GJ)
Belastingfaciliteiten			
Salderingsregeling (EB)	-120	Verbruiker	Verbruik (GJ)
Postcoderoosregeling (EB)	0	Verbruiker	Verbruik (GJ)
EIA (Vpb)	-164	Investeerder	Aanschaf (€)
MIA (Vpb)	-97	Investeerder	Aanschaf (€)
VAMIL (Vpb)	-40	Investeerder	Aanschaf (€)
Subsidies			
SDE+	-995***	Producent	Verbruik (GJ)
ISDE	-77	Verbruiker	Aanschaf (€)
Innovatiereg. (HER, TSE, DEI)	-127	Producent	Aanschaf (€)
Energiebesp. (STEP, SEEH, FEH)	-124	Investeerder	Aanschaf (€)

- Om de energietransitie te versnellen, is een mix van financiële prikkels geïntroduceerd die van toepassing zijn op het energiesysteem. Dit rapport bevat een inventarisatie van de belangrijkste bestaande en voorgenomen financiële stuurinstrumenten.
- Figuur 1 laat zien dat de financiële instrumenten voor het energiesysteem kunnen worden ingedeeld langs verschillende lijnen. Ten eerste worden er verschillende *typen* instrumenten ingezet, zoals heffingen, faciliteiten (die leiden tot een vermindering van te betalen belasting) en subsidies. De instrumenten, ten tweede, raken partijen met verschillende *rollen* binnen het energiesysteem: energieproducenten, energieverbruikers en investeerders. Ten derde zijn er verschillen in de *grondslag*: verbruik of aanschaf.
- Tenslotte kunnen de instrumenten worden geordend naar hun financiële belang of budgettaire impact. De energiebelasting (voor verbruikers) is met afstand het instrument met de meeste financiële impact, gevolgd door SDE+ (voor producenten). Daarna volgen op enige afstand milieuheffingen (o.a. EU ETS en voorgenomen CO₂-heffing) en diverse faciliteiten en subsidies voor producenten en investeerders.

* Veilingopbrengsten in 2016

** Voorgenomen beleid, projectie voor 2020

*** Kasuitgaven 2017

Om richting te kunnen geven aan het debat over de verduurzaming van het energiesysteem wil de OTE inzicht in de reeds bestaande en voorgenomen financiële stuurmaatregelen en de onderlinge samenhang daarvan

- Aan de Overlegtafel Energievoorziening (OTE) spreken Energie-Nederland, Netbeheer Nederland, NVDE, VEMW, ODE-Decentraal, TenneT, Gasunie en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (als toehoorder) over de toekomst van het energiesysteem. De OTE heeft tot doel om gezamenlijke uitgangspunten vast te stellen voor de opgaven, dilemma's en/of consequenties van de transitie naar een duurzaam, betaalbaar en betrouwbaar energiesysteem.
- Het huidige stelsel van sturingsinstrumenten rondom het energiesysteem biedt prikkels aan producenten, verbruikers en investeerders. De onderliggende principes hierbij zijn bijvoorbeeld het kostenveroorzakingsprincipe en de wens om zoveel mogelijk een gelijk speelveld te behouden. De Rijksoverheid heeft onder andere in het Regeerakkoord een aantal voornemens geformuleerd voor aanvullende financiële prikkels in het energiesysteem. Daar zit nog niet altijd een overkoepelende visie, die de prikkels in samenhang beschouwt, achter. De OTE ziet dan ook momentum om richting te geven aan de maatschappelijke discussie.
- Dit doet de OTE in twee fases (zie tekstblok). Dit onderzoek beschrijft fase 1B van de inventarisatie en geeft een handzaam overzicht van de financiële stuurmogelijkheden die er in het huidige energiesysteem zijn (heffingen, faciliteiten en subsidies), en welke beleidsaanpassingen daarop worden voorzien in het Regeerakkoord en de transitiepaden.

Fasering van 'Stuurmogelijkheden ten aanzien van duurzaam energiesysteem

Fase 1. Inventariseren (jan-maart 2018):

A) Welke doelen er voor de energietransitie zijn gesteld: welke gewenste overgangen brengt de energietransitie met zich mee tussen nu en 2050? Oftewel: hoeveel stappen en welke stappen er moeten worden gezet in de overgang van de ene energiebron naar de andere tussen nu tot 2050?

B) Welke financiële stuurmogelijkheden zijn in het huidige energiesysteem beschikbaar (subsidies, belastingen en heffingen), en welke beleidsaanpassingen zijn daarop voorzien in het Regeerakkoord en de transitiepaden?

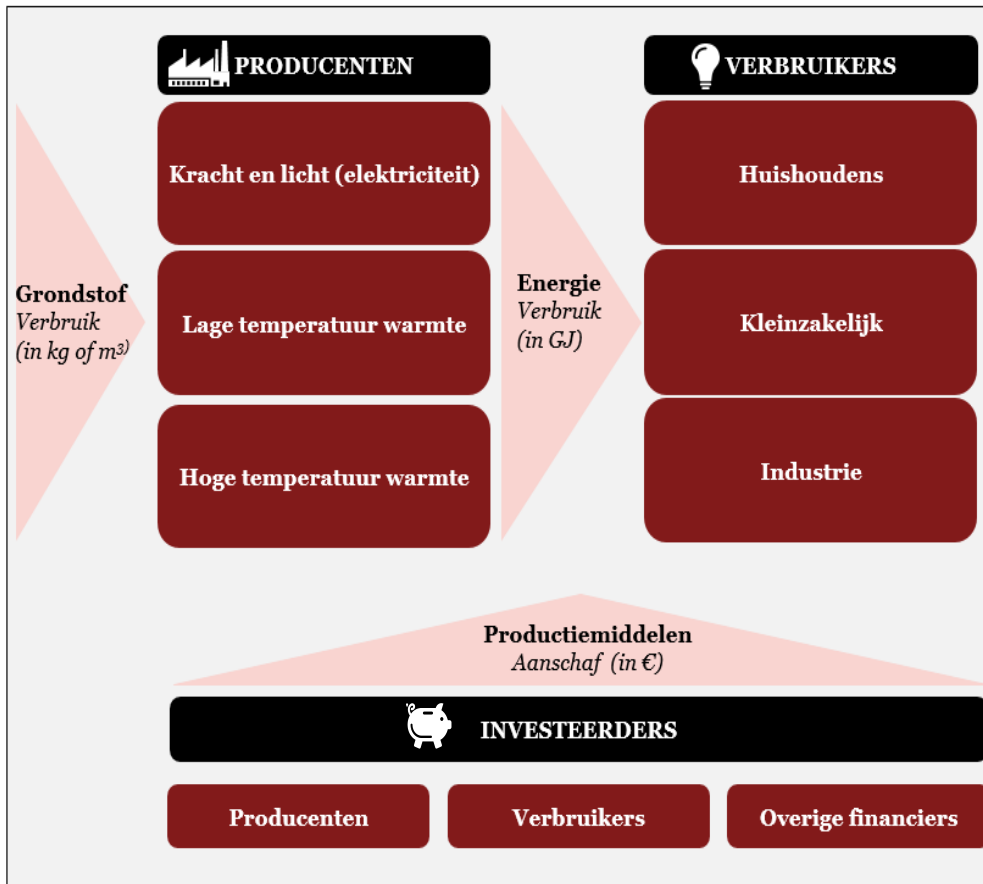
Fase 2. Analyseren

C) Hoe effectief zijn deze maatregelen: waar zitten de kansen en waar de belemmeringen als het gaat om het financieel sturen op de gewenste overgangen in de energietransitie?

D) Tekenen zich oplossingsrichtingen af die tot een aanvullend advies vanuit de OTE kunnen leiden - mocht hier een breed draagvlak voor zijn?

Het uitgangspunt voor deze inventarisatie is het energiesysteem, dat is op te delen in drie transitiepaden: 1) kracht en licht (elektriciteit), 2) lage temperatuurwarmte en 3) hoge temperatuurwarmte

Figuur 2: Schematische weergave van het energiesysteem

- Figuur 2 bevat een schematische weergave van het energiesysteem en maakt de reikwijdte van dit onderzoek inzichtelijk.
- In het energiesysteem vinden drie primaire processen plaats, namelijk het produceren van kracht en licht (elektriciteit), lage temperatuur warmte (verwarming van de gebouwde omgeving) en hoge temperatuurwarmte (industriële processen). Alle stuurinstrumenten die in dit rapport worden besproken richten zich op deze drie productieketens. Beprijzing van bijvoorbeeld voedsel vormt geen onderdeel van het energiesysteem en wordt daarom niet meegenomen in deze inventarisatie.
- De weergave links is over de tijd aan verandering onderhevig. Mobiliteit vormt nu een ander, grotendeels onafhankelijk transitiepad, maar zal naar verwachting als gevolg van de elektrificatie in de toekomst in toenemende mate samenhang met het energiesysteem vertonen. Ook de mogelijke ontwikkeling van een waterstofeconomie zou grote impact kunnen hebben op de weergegeven productieprocessen.*
- Zoals uit de figuur blijkt kunnen de spelers binnen het energiesysteem worden ingedeeld aan de hand van drie rollen: producenten, verbruikers en investeerders. Eén organisatie kan meerdere rollen tegelijkertijd vervullen. Sommige industriële partijen zijn bijvoorbeeld zowel producent als verbruiker. Producenten en verbruikers hebben ook een rol als investeerder. Investerings worden ook gedaan door financiers die geen direct onderdeel van het energiesysteem uitmaken.

* Hoewel het gebruik van waterstof als duurzame brandstof perspectief biedt voor de toekomst is de huidige techniek nog beperkt commercieel toepasbaar. Er is thans weinig instrumentarium beschikbaar gesteld ter bevordering van het gebruik van waterstof.

Deze inventarisatie biedt een beknopt overzicht van de financiële, directe, nationale sturingsmaatregelen relevant voor het energiesysteem. Deze kunnen worden ingedeeld in milieuheffingen, belastingfaciliteiten en subsidies

Deze inventarisatie biedt een beknopt overzicht van de financiële, directe nationale maatregelen binnen het energiesysteem zoals beschreven op de vorige pagina. Binnen deze definitie beperkt deze inventarisatie zich tot;

- **Financiële** maatregelen: niet financiële maatregelen, zoals regulering of normering, worden niet meegenomen;
- **Nationale** maatregelen: de focus ligt op maatregelen vanwege de Rijksoverheid, maatregelen van lokale of decentrale overheden blijven buiten beschouwing, evenals internationale maatregelen;
- **Directe** maatregelen: maatregelen waar sprake is van een geldstroom tussen de Rijksoverheid en een gebruiker / producent / investeerder, en dus niet via indirecte interventie (bijv. fondsen).
- Het doel van dit rapport is een kort en bondig overzicht te geven, dit betekent dat een aantal minder relevante/kleinere regelingen niet in het overzicht zijn opgenomen, en dat niet iedere regeling in detail aan bod komt.

De directe financiële maatregelen kunnen worden ingedeeld in drie verschillende *typen* instrumenten:

- **Milieuheffing (+)**: een maatregel op basis waarvan belasting wordt geheven over bepaalde milieubelastende activiteiten. In de regel vindt een dergelijke heffing plaats over het verbruik van vervuilende grondstoffen (kolen) en energie (elektriciteit en gas), waarbij de heffing toeneemt naarmate het verbruik. Het betreft dus een heffing waaraan in beginsel specifieke milieudoelstellingen ten grondslag liggen.
- **Belastingfaciliteit (-)**: een maatregel die leidt tot een vermindering van de verschuldigde belasting. Het kan hierbij gaan om een vrijstelling van een bepaalde heffing, een aanvullende aftrekpost of een fiscaal voordeel anderszins van aard.
- **Subsidie (-)**: een maatregel waarbij een investeerder of producent een bijdrage van de Staat ontvangt ter stimulering van bepaalde bepaald gewenst gedrag op het gebied van het verminderen van milieubelastende activiteiten. Een subsidie kan verschillende grondslagen hebben, zoals *lump sum* of per eenheid. Verder kan sprake zijn van een productiesubsidie of een aanschafsubsidie.

Overzicht behandelde maatregelen

Instrument	Maatregel	Betaler/Ontvanger	Grondslag	Budgettair belang*
Milieuheffing	1. EU ETS	 Producent	Verbruik	€ 143 mln.
	2. CO₂-heffing	 Producent	Verbruik	€ nihil
	3. Kolenbelasting	 Producent	Verbruik	€ 3 mln.
	4. Energiebelasting	 Verbruiker	Verbruik	€ 4.651 mln.
Belastingfaciliteit	5. Salderingsregeling	 Verbruiker	Verbruik	€ 120 mln.
	6. Postcoderoosregeling	 Verbruiker	Verbruik	€ 0 mln.
	7. EIA	 Investeerder	Aanschaf	€ 164 mln.
	8. MIA	 Investeerder	Aanschaf	€ 97 mln.
	9. VAMIL	 Investeerder	Aanschaf	€ 40 mln.
Subsidie	10. SDE+	 Producent	Verbruik	€ 995 mln.
	11. ISDE	 Verbruiker	Aanschaf	€ 77 mln.
	12.1 HER	 Producent	Aanschaf	€ 50 mln.
	12.2 TSE	 Producent	Aanschaf	€ 41 mln.
	12.3 DEI	 Producent	Aanschaf	€ 36 mln.
	13.1 STEP	 Investeerder	Aanschaf	€ 79 mln.
	13.2 SEEH	 Investeerder	Aanschaf	€ 30 mln.
	13.3 FEH	 Investeerder	Aanschaf	€ 15 mln.

* De opgesomde bedragen betreffen zoveel mogelijk daadwerkelijke cijfers dan wel ramingen van de kasuitgaven voor het jaar 2017. Wanneer deze cijfers niet beschikbaar zijn, hebben wij de cijfers / inschattingen aangehouden van de eerst beschikbare jaren.

Milieuheffingen

1. EU ETS (1/2)

In het kort

- Het “Emission Trading System” van de Europese Unie (EU ETS) is een systeem waarin de uitstootrechten van broeikasgassen worden verhandeld.
- Sectoren die onder EU ETS vallen zijn energieproducenten en de energie-intensieve industrie (bijvoorbeeld de metaalindustrie). Momenteel is EU ETS relevant voor circa 11.000 fabrieken en elektriciteitscentrales in 31 landen. Ook luchtvaartactiviteiten tussen deze landen vallen onder EU ETS. Dit zorgt ervoor dat ongeveer 45% van de totale uitstoot van broeikasgassen binnen de EU onder EU ETS valt.
- De beschikbare rechten voor de vastgestelde maximale uitstoot worden voor een deel geveild en voor een deel gratis verstrekt. Voor bedrijven uit sectoren die concurreren met landen buiten de EU worden gratis emissierechten uitgedeeld. Momenteel kunnen deze bedrijven gemiddeld ongeveer 50% van hun CO₂-uitstoot compenseren met gratis toegewezen emissierechten.
- De opbrengsten van de geveilde rechten komen toe aan de EU-lidstaten. Na de initiële allocatie, via gratis verstrekking of veiling, kunnen de rechten verder worden verhandeld.

Doelstelling

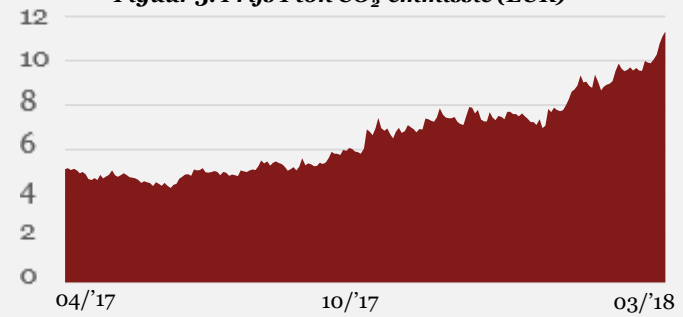
- Het primaire doel van EU ETS is het reduceren van de CO₂-uitstoot in de EU. Op basis van Europese regelgeving geldt vervolgens dat ten minste 50% van de opbrengsten van EU ETS moet worden aangewend voor specifieke klimaat en energieactiviteiten die duurzame energie en energiebesparing bevorderen.

CONTEXT

Budgettair belang

Figuur 3. Prijs 1 ton CO₂-emmissie (EUR)

In 2016 bedroeg de gemiddelde prijs van een emissierecht onder ETS 5,26 euro. De totale veilingopbrengst van EU ETS bedroeg bijna 2,4 miljard euro, waarvan **€143 miljoen** is opgehaald in Nederland. De opbrengsten voor 2017 zijn naar verwachting hoger, aangezien de prijs van emissierechten het afgelopen jaar is gestegen (zie figuur 3). De huidige prijs bedraagt ongeveer 11 euro per ton uitgestoten CO₂.

Wettelijk kader

Het EU ETS systeem is neergelegd in het EU ETS Directive (Directive 2003/87/EC).

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

1. EU ETS (2/2)

Beleidsvoornemen

- Het EU ETS beleid wordt (door de EU) geïmplementeerd in verschillende fases, waarbij in iedere fase de doelstellingen worden aangescherpt. Momenteel bevindt het EU ETS zich tot 2021 in fase 3, waarna het zal overgaan in fase 4. In fase 4 zal het aantal te verhandelen rechten verder afnemen met jaarlijks 2,2% (momenteel 1,74%). Daarnaast wordt het beleid voor het gratis toewijzen van emissierechten aangescherpt. Dit met als doel het aantal rechten in circulatie te verminderen en zodoende de prijzen daarvan te laten stijgen.

‘Carbon Leakage’: Subsidieregeling indirecte emissiekosten ETS

- Een probleem bij het direct beprijzen van CO₂-uitstoot is de kans op ‘carbon leakage’. Bij te strenge regelgeving bestaat de kans dat bedrijven zich verplaatsen naar plaatsen met soepelere regelgeving ten aanzien van de CO₂-uitstoot. In een dergelijk geval kan het beprijzen van CO₂-uitstoot de wereldwijde uitstoot zelfs doen stijgen.
- Om dit te voorkomen is voor 2018 een bedrag van 40 miljoen beschikbaar gesteld voor de subsidie “Indirecte emissiekosten ETS” onder de Regeling nationale EZ-subsidies. Deze maatregel moet oneerlijke concurrentie met landen waar geen hogere elektriciteitsprijzen gelden door CO₂-kosten voorkomen.

CONTEXT

Meer informatie

- [EU ETS Directive \(Directive 2003/87/EC\)](#)
- [Trends and projections in the EU ETS 2017](#)
- [Artikel 4.4 Regeling Nationale EZ-subsidies: ‘Indirecte Emissiekosten ETS’](#)

2. CO₂-heffing

In het kort

- In het Regeerakkoord is het voornemen opgenomen een nationale CO₂-heffing te introduceren voor elektriciteitsopwekking bij bedrijven die vallen onder EU ETS. Deze heffing zou vanaf 2020 in kunnen gaan (het gaat hier dus om een aangekondigde maatregel die formeel nog niet in een wetsvoorstel is neergelegd). Dit voornemen is herhaald in de Fiscale Beleidsagenda van 23 februari 2018.
- De maatregel is beschreven als de invoering van een CO₂-minimumprijs die in nationaal verband in aanvulling op de EU ETS-prijs zal worden geheven. De prijs kan oplopen tot 43 euro per ton CO₂ in 2030. Verdere details worden volgens de Staatssecretaris medio 2018 bekend gemaakt. De Nederlandse Emissie Autoriteit zal worden belast met de uitvoering van deze maatregel.

Doelstelling

- In de context van relatief lage EU ETS prijzen voor CO₂ heeft de CO₂-heffing heeft tot doel meer zekerheid te bieden ten aanzien van CO₂ beprijzing. Daarmee moeten effectieve prikkels worden geven voor CO₂ reductie. Nederland zet overigens primair in op een zoveel mogelijk internationale aanpak van CO₂ beprijzing en heeft dan ook als inzet om het EU ETS in 2021 te versterken.

Beleidsvoornemen

- Er is momenteel nog geen wetsvoorstel gepubliceerd met betrekking tot de invoering van de CO₂-heffing.
- De Britse minimumprijs voor CO₂ (zoals ingevoerd) heeft gediend als voorbeeld voor de maatregel zoals beschreven in het Regeerakkoord. Het beleid rondom de CO₂-heffing zal aansluiten op het huidige EU ETS systeem en de uitstoot tijdens het productieproces beprijzen. Het instellen van een nationale minimumprijs geeft een sterkere directe prijsprikkel zolang de prijzen voor emissierechten binnen EU ETS laag zijn (zoals het geval is in de huidige situatie). Het effect van de prikkel zal afnemen zodra de prijzen voor de emissierechten omhoog gaan. Dit zorgt ervoor dat de onzekerheid over EU ETS prijzen op de lange termijn afneemt.

CONTEXT

Budgettair belang

Aangezien nog geen concreet beleid is geformuleerd, is het budgettair belang in 2017 (t/m 2019) **nihil**. Uit het Regeerakkoord is op te maken dat de nationale CO₂-heffing naar schatting 220 miljoen euro zal opleveren in 2020, 280 miljoen euro in 2021 en structureel 620 miljoen euro vanaf 2030.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Richtlijn Energiebelastingen \(2003/96/EG\)](#)
- [Artikel 50 Wet Belastingen Milieugrondslag](#)
- [Energieakkoord: Pijler 6 Kolencentrales en CCS](#)
- [Regeerakkoord Rutte III](#)
- [Fiscale Beleidsagenda](#)
- [PBL Analyse Regeerakkoord 2017](#)

3. Kolenbelasting

In het kort

- Kolenbelasting wordt geheven over het verbruik van kolen, waaronder steenkool, bruinkool en cokes. De heffing vindt plaats over de uitslag uit de inrichting en de invoer van kolen en wordt vastgesteld tegen een tarief per 1.000 kilo.
- In bepaalde situatie wordt een vrijstelling verleend van de kolenbelasting. Voorbeelden hiervan zijn kolen die worden gebruikt anders dan als brandstof, kolen die dual (als brandstof én voor een ander doel) worden gebruikt en kolen die worden gebruikt voor de opwekking van elektriciteit.

Doelstelling

- Naast budgettaire overwegingen is de kolenbelasting ingevoerd als middel om milieuvervuiling tegen te gaan en het energieverbruik terug te dringen. Hiermee dient uiteindelijk te worden bewerkstelligd de CO₂-uitstoot te reduceren.
- De vrijstelling voor gebruik van kolen om elektriciteit op te wekken volgt uit het Energieakkoord. Hierin is vastgelegd dat de vrijstelling van kracht wordt indien alle kolencentrales uit de jaren '80 worden gesloten. Medio juli 2017 zijn de laatste twee kolencentrales uit deze periode gesloten.

Beleidsvoornemen

- Momenteel bestaat geen indicatie dat veranderingen zullen worden doorgevoerd ten aanzien van de kolenbelasting. Wel is in het Regeerakkoord de ambitie opgenomen om alle kolencentrales uiterlijk in 2030 te sluiten.

CONTEXT

Budgettair belang

Als gevolg van de vrijstelling van kolenbelasting zijn de inkomsten voor de overheid sterk afgenomen. In 2015 waren de opbrengsten 195 miljoen euro, terwijl in 2016 de opbrengsten nog **3 miljoen euro** bedroegen (CBS, 2017; voor opbrengsten in 2017 zijn voorsnog geen cijfers bekend). Deze vermindering wordt gecompenseerd door een verhoging van de energiebelasting.

Wettelijk kader

Kolenbelasting wordt geheven op grond van de Wet Belastingen Milieugrondslag (Wbm). Deze wet is gebaseerd op de Richtlijn 2003/96/EG van de Raad van 27 oktober 2003 tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit (Richtlijn 2003/96).

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Richtlijn Energiebelastingen \(2003/96/EG\)](#)
- [Artikel 50 Wet Belastingen Milieugrondslag](#)
- [Energieakkoord: Pijler 6 Kolencentrales en CCS](#)
- [Overzicht Milieubelastingen CBS](#)

4. Energiebelasting/ODE (1/2)

In het kort

- Energiebelasting (EB) wordt geheven van alle verbruikers van elektriciteit en gas, zowel kleinverbruikers (o.a. huishoudens en kleinzakelijke afnemers) en grootverbruikers (o.a. zware industrie). EB kent een sterk degressief tariefstelsel. Dit betekent dat naarmate het verbruik toeneemt, het tarief per energie-eenheid (gas per kubieke meter en elektriciteit per kWh) afneemt, waarbij voor grote verbruikers een zeer laag tarief geldt. Hieronder is een overzicht van de tariefsopbouw in 2018 opgenomen (Tabel 1).
- Naast de heffing van EB, is een opslag voor duurzame energie (ODE) verschuldigd. De opbrengsten van de ODE worden direct aangewend ter financiering van de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie regeling (SDE+). Deze regeling wordt in onderdeel 11 van dit rapport nader uitgewerkt.
- Voor bepaalde situaties kent de EB een vrijstelling of teruggaveregeling. Van een vrijstelling is bijvoorbeeld sprake indien voor eigen rekening en risico elektriciteit wordt opgewekt (met bijvoorbeeld zonnepanelen). Een teruggave van EB wordt verleend in geval bij inzet van kolen of gas voor de opwekking van elektriciteit (dit ter voorkoming van dubbele heffing). Ook kan EB onder bepaalde voorwaarden gedeeltelijk worden teruggevraagd bij aardgas dat is gebruikt voor blokverwarming.
- Voor bedrijven met een verbruik van meer dan 10 miljoen kWh bestaat een specifieke teruggaveregeling. Op basis van deze regeling kunnen deze energie-intensieve bedrijven EB terugvragen, mits wordt gecommitteerd aan een meerjarenafspraak met de overheid voor het verbeteren van de energie-efficiënte.

Tabel 1. Tarieven energiebelasting 2018 (in EUR)

Belastingen op aardgas						
Verbruik (m ³)	0 t/m 5.000	5.001 t/m 170.000	170.001 t/m 1 miljoen	meer dan 1 miljoen t/m 10 miljoen	meer dan 10 miljoen (particulier)	meer dan 10 miljoen (zakelijk)
Normaal tarief	0,26001	0,26001	0,06464	0,02355	0,01265	0,01265
Opslag duurzame energie	0,02850	0,02850	0,01060	0,00390	0,00210	0,00210
Verlaagd tarief	0,04175	0,04175	0,02440	0,02355	0,01265	0,12650
Opslag duurzame energie	0,00460	0,00460	0,00400	0,00390	0,00210	0,00210
Belasting op elektriciteit						
Verbruik (kWh)	0 t/m 10.000	10.001 t/m 50.000	50.001 t/m 10 miljoen	meer dan 10 miljoen (particulier)	meer dan 10 miljoen (zakelijk)	
Tarief	0,10458	0,05274	0,01404	0,00116	0,00057	
Opslag duurzame energie	0,01320	0,01800	0,00480	0,00019	0,00019	

4. Energiebelasting/ODE (2/2)

- De EB kent ook een belastingvermindering per elektriciteitsaansluiting. Deze bedraagt 308,54 euro per aansluiting. Deze vermindering geldt alleen voor onroerende zaken met verblijfsfunctie (zoals een huis of kantoor). De achtergrond van deze belastingvermindering is met name het ondersteunen van de basisbehoefte aan energie en het compenseren van de invoering van het capaciteitstarief (een vast tarief voor transport van elektriciteit in plaats van een tarief per kWh).
- In het kader van de transitie naar duurzame mobiliteit en in het bijzonder elektrisch rijden is de aanwezigheid van (openbare) laadinfrastructuur van groot belang. Derhalve is in 2016 een voorstel aangenomen door het Kabinet om tijdelijk een verlaagd tarief van EB en een nultarief voor de ODE toe te passen voor laadpalen met een zelfstandige aansluiting op het distributienet (over de eerste 10.000 kWh wordt het verlaagde tarief van de 2^e schijf toegepast). De regeling is inwerking getreden op 1 januari 2017 en vervalt op 1 januari 2021.
- De levering van warmte is niet belast met EB. Middels het “niet-meer-dan-anders” principe wordt de EB wel meegenomen in de prijs die consumenten voor hun warmtelevering betalen.

Doelstelling

- In 1996 is de EB ingevoerd als milieuheffing, toen nog bekend onder de naam regulerende energiebelasting (REB). Het doel van REB was om efficiënt gebruik van energie te stimuleren. In een later stadium is echter een tweede doelstelling toegevoegd, zijnde de algemene middelen.

Beleidsvoornemen

- In het Regeerakkoord is het voornemen opgenomen de tarieven in verhouding tot CO₂-uitstoot beter in balans te brengen door de tarieven van de eerste schijf aardgas in de EB omhoog te brengen en de tarieven in de eerste schijf voor elektriciteit omlaag te brengen. Het zal gaan om een schuif van + 3,00 cent in eerste schijf aardgas, en - 0,72 cent elektriciteit. Op basis van de ramingen die volgen uit het Regeerakkoord in dit kader, kan worden opgemaakt dat deze aanpassing is voorzien in 2019.
- Daarnaast is in het Regeerakkoord opgenomen dat de belastingvermindering per elektriciteitsaansluiting in de EB wordt verlaagd.

CONTEXT

Budgettair belang

In de Miljoenennota 2018 zijn de opbrengsten van EB voor 2017 geraamd op **4,6 miljard euro**. Met het oog op de aangekondigde wijzigingen van de EB bestaat de verwachting dat de opbrengsten in de toekomst zullen gaan toenemen naar circa 5,3 miljard euro.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader van de EB is neergelegd in de Wbm. Wbm is gebaseerd op de Richtlijn 2003/96/EG.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Wet belastingen op milieugrondslag – Energiebelasting](#)
- [Richtlijn 2003/96/EU](#)
- [Regeerakkoord Rutte III](#)
- [Fiscale Beleidsagenda](#)

Belastingfaciliteiten

5. Salderingsregeling

In het kort

- De salderingsregeling geldt voor kleinverbruikers die zelf duurzame energie opwekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen. De salderingsregeling bestaat uit twee componenten: het fiscale voordeel en de regulatorisch vastgelegde teruglevergoeding.
 - Het fiscale voordeel houdt in dat zelf opgewekte elektriciteit voor eigen gebruik kan worden verrekend met van het net afgenomen elektriciteit (salderen). Hierdoor wordt over een lager verbruik EB (incl. ODE en BTW) geheven. Voor salderen is de bovengrens het eigen jaarlijkse verbruik. Daarnaast geldt dat zelf opgewekte elektriciteit is vrijgesteld van EB (eigenopwekvrijstelling). Dit in tegenstelling tot de afgenomen elektriciteit van de energieleverancier: op deze afgenomen stroom wordt EB geheven welke door de verbruiker is verschuldigd.
 - Het regulatorisch voordeel houdt in dat voor zelfgeproduceerde elektriciteit, die het eigen verbruik overstijgt (en aan het net wordt ingevoerd) een vooraf vastgesteld tarief (terugleververgoeding) wordt ontvangen van de energieleverancier.

Doelstelling

- De salderingsregeling heeft tot doel het stimuleren van energieopwekking door middel van zonnepanelen en het in overeenstemming brengen van de toepassing van EB met de praktijk van terugdraaimeters.

Beleidsvoornemen

- In het Regeerakkoord is het voornemen opgenomen in 2020 de salderingsregeling om te vormen tot een nieuwe regeling. Dit voornemen is herhaald in de fiscale beleidsagenda van 23 februari 2018. De nieuwe regeling zal waarschijnlijk (deels) vorm krijgen door de invoering van een *terugleversubsidie*.

CONTEXT

Budgettair belang

In de Miljoenennota 2018 zijn de gederfde inkomsten van de salderingsregeling geraamd op **120 miljoen euro**. De gederfde inkomsten van het alternatief voor de salderingsregeling zullen 213 miljoen euro bedragen in 2020 en structureel 240 miljoen euro.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader van de salderingsregeling is in hoofdzaak neergelegd in artikel 31c Elektriciteitswet 1998 jo. art. 50 Wbm.

In artikel 16 Uitvoeringsregeling Wbm is nadere invulling gegeven aan art. 50 Wbm.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Artikel 31c Elektriciteitswet 1998](#)
- [Artikel 31 Artikel 50 Wet belastingen op milieugrondslag](#)
- [Uitvoeringsregeling belasting op milieugrondslag](#)
- [PwC Rapport 'de historische impact van salderen'](#)
- [ECN – elektriciteitsproductie uit zon-PV in huishoudens](#)

6. Postcoderoosregeling

In het kort

- De postcoderoosregeling (formeel: de regeling verlaagd tarief voor collectieve opwek) is een belastingkorting op de te betalen EB voor kleinverbruikers (o.a. leden van coöperaties en Verenigingen van Eigenaren) die op lokaal niveau collectief duurzame energie opwekken.
- De regeling geldt voor kleinverbruikers die in dezelfde postcoderoos wonen als waar de productie-installatie zich bevindt. De opgewekte duurzame energie wordt geleverd aan de energiemaatschappij. Deze energiemaatschappij past vervolgens een korting van 10 cent per kWh toe op de EB over de elektriciteit die de leden geleverd krijgen van het net. De korting is gelijk aan het tarief EB dat drukt op die elektriciteit. Hierdoor betaalt een lid effectief geen EB betaalt over zijn energieverbruik van het net, voor zover daar aan hem toe te rekenen duurzame opgewekte elektriciteit van de coöperatie tegenover staat.

Doelstelling

- De postcoderoosregeling heeft tot doel om investeringen in collectief verband / burgerparticipatie in zonne-energie installaties door kleinverbruikers laagdrempeliger te maken.

Beleidsvoornemen

- Vooralsnog bestaat geen concreet beleidsvoornemen met betrekking tot de Postcoderoosregeling. Wel is tijdens een beantwoording op Kamervragen eind 2017 aangegeven dat de postcoderoosregeling momenteel wordt geëvalueerd. Deze evaluatie zou in de loop van 2018 moeten zijn afgerond.

CONTEXT

Budgettair belang

In de Miljoenennota 2018 zijn de gedeerde inkomsten van de postcoderoosregeling geraamd voor 2017 geraamd **0 miljoen euro**. Voor 2018 zijn de gedeerde inkomsten geraamd op 1 miljoen euro.

Wettelijk kader

In artikelen 59a en 59b Wbm is bepaald dat het tarief van de energiebelasting op lokaal opgewekte stroom wordt verlaagd tot nihil. Hiervoor is onder meer vereist dat de coöperatie de elektriciteit opwekt door middel van hernieuwbare energiebronnen en geen – van rijksweg – financiële tegemoetkoming of subsidie wordt verstrekt.

In artikel 19b Uitvoeringsregeling belastingen op milieugrondslag zijn nadere regels gesteld over onder meer de opgave die de coöperatie dient te verstrekken aan haar leden.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Artikel 59a Wet belastingen op milieugrondslag](#)
- [Artikel 19b Uitvoeringsregeling belastingen op milieugrondslag](#)
- [Evaluatie Postcoderoosregeling](#)

7. Energie-Investeringsaftrek (EIA)

In het kort

- De Energie Investeringsaftrek (EIA) is een additionele aftrekpost voor investeerders in kwalificerende energiezuinige technieken en duurzame energie.
- Een investering kwalificeert voor de EIA indien deze is opgenomen in de Energielijst die jaarlijks wordt gepubliceerd door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Verder is het van belang dat de kwalificerende investering wordt gebruikt binnen de onderneming van de investeerder.
- De additionele fiscale aftrekpost voor 2018 bedraagt 54,5% van de waarde van de kwalificerende investering. Dit resulteert in een netto voordeel van 13,625% van het investeringsbedrag bij een vennootschapsbelastingtarief van 25%.

Doelstelling

- Het doel van de EIA is het stimuleren van investeringen door ondernemers in energiebesparende bedrijfsmiddelen en in duurzame energie. Door een extra aftrek aan ondernemers te bieden, wordt het fiscaal gunstiger te kiezen voor investeringen in energiebesparende bedrijfsmiddelen en duurzame energie.

Beleidsvoornemen

- In artikel 10b.1 Wet IB is een horizonbepaling opgenomen voor de EIA. Deze bepaling houdt in dat het kabinet uiterlijk op 1 januari 2019 expliciet moet besluiten om de EIA te handhaven, indien het kabinet de EIA-regeling in stand wil houden. Uit de Miljoenennota 2018 volgt dat in dit kader in 2018 een evaluatie is beoogd.
- Verder is in het Regeerakkoord het voornemen opgenomen de vennootschapsbelastingtarieven trapsgewijs te verlagen. Het voordelige effect van de EIA zal hierdoor minder groot zijn dan onder de huidige tarieven.

CONTEXT

Budgettair belang

Het maximale budget voor de EIA voor 2017 bedroeg **164 miljoen euro**. Dit zelfde bedrag is genoemd in de Miljoenennota 2018 als geraamde budgettaire derving.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader van de EIA is neergelegd in artikel 3.42 Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB). Op basis van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 is deze steunmaatregel aangemerkt als verenigbaar met de interne markt (d.w.z. geen verboden staatssteun).

In artikel 2 Uitvoeringsregeling energie investeringsaftrek 2001 is de EIA verder uitgewerkt.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Artikel 3.42a Wet inkomstenbelasting 2001](#)
- [Artikel 2 Uitvoeringsregeling energie-investeringsaftrek 2001](#)
- [Verordening \(EU\) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014](#)
- [Energielijst 2018](#)
- [Evaluatie EIA/MIA/Vamil Kabinetsstandpunt 2013](#)

8. Milieu-Investeringsaftrek (MIA)

In het kort

- De Milieu Investeringsaftrek (MIA) is in gelijke strekking als de EIA een additionele aftrekpost voor investeerders, maar dan voor investeringen in innovatieve en milieuvriendelijke technieken.
- Een investering kwalificeert voor de MIA indien deze is opgenomen in de Milieulijst die jaarlijks wordt gepubliceerd door het RVO. Voor de toepassing van de MIA is het van belang dat de betreffende kwalificerende investering dient te worden aangewend binnen de onderneming van de investeerder.
- De additionele fiscale aftrekpost bedraagt afhankelijk van de betreffende investering 13,5%, 27% of 36% van waarde van de kwalificerende investering. Het netto voordeel kan oplopen tot 9% van het investeringsbedrag bij een vennootschapsbelastingtarief van 25%.
- Met betrekking tot de transitie naar duurzame mobiliteit kwalificeren volledige elektrische auto's, plug-in hybride auto's en elektrische oplaadpalen voor de MIA. Daarnaast kwalificeren ook waterstofauto's voor de MIA.

Doelstelling

- Het doel van de MIA is de marktintroductie en marktverbreding van innovatieve en milieuvriendelijke technieken te stimuleren. Door een extra aftrek aan ondernemers te bieden, wordt het fiscaal gunstiger te kiezen voor investeringen in innovatieve en milieuvriendelijke technieken.

Beleidsvoornemen

- In artikel 10b.1 Wet IB is een horizonbepaling opgenomen voor de MIA. Deze bepaling houdt in dat het kabinet uiterlijk op 1 januari 2019 expliciet moet besluiten om de MIA te handhaven, indien het kabinet de MIA in stand wil houden. Uit de Miljoenennota 2018 volgt dat in dit kader in 2018 een evaluatie is beoogd.
- Verder is in het Regeerakkoord het voornemen opgenomen de vennootschapsbelastingtarieven trapsgewijs te verlagen. Het voordelige effect van de MIA zal hierdoor minder groot zijn dan onder de huidige tarieven.

CONTEXT

Budgettair belang

Het maximale budget voor de MIA voor 2017 bedroeg **97 miljoen euro**. Dit zelfde bedrag is genoemd in de Miljoenennota 2018 als geraamde budgettaire derving.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader van de MIA is neergelegd in artikel 3.42a Wet IB.

Op basis van Verordening (EU) nr. 651/2014 is deze steunmaatregel geen verboden staatssteun.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Artikel 3.42a Wet inkomstenbelasting 2001](#)
- [Milieulijst 2018](#)
- [Verordening \(EU\) nr. 651/2014 van de Commissie](#)
- [Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000-2004](#)

9. Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (VAMIL)

In het kort

- Op basis van de willekeurige afschrijving milieu-investeringen (VAMIL) mag willekeurig (in de regel: versneld) worden afgeschreven op kwalificerende investeringen uit de Milieulijst tot 75% van de aanschaf- of voortbrengingskosten.
- De VAMIL is van toepassing op kwalificerende investeringen met een waarde van tenminste 2.500 euro.
- Met betrekking tot de transitie naar duurzame mobiliteit en in aanvulling op de MIA kwalificeren waterstofauto's en elektrische laadpalen ook voor de VAMIL.*

Doelstelling

- Doel van de VAMIL is het stimuleren van de marktintroductie van niet-gangbare en niet eerder gebruikte milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen.
- De vervroegde afschrijving over de voortbrengings- of aanschafkosten resulteert in een liquiditeits- en rentevoordeel voor de ondernemers.

Beleidsvoornemen

- In artikel 10.1 Wet IB is een horizonbepaling opgenomen voor de VAMIL. Deze bepaling houdt in dat het kabinet expliciet moet besluiten om de VAMIL-regeling te handhaven, indien het kabinet deze regeling in stand wil houden. Aan deze horizonbepaling is een periode van 5 jaren gekoppeld, welke op 1 januari 2019 afloopt.
- Ieder jaar wordt de Milieulijst herzien met kwalificerende milieubedrijfsmiddelen.

*Wij merken nog op dat naast EB, MIA en VAMIL het gebruik van auto's met een beperkte / neutrale CO₂-uitstoot eveneens fiscaal gestimuleerd wordt via i) de 4% bijtellingsregeling voor zakelijke leaserijders, ii) beperking dan wel vrijstelling van Belasting van Personenauto's en Motorrijwielen (BPM) en iii) beperking van de Motorrijtuigenbelasting (MRB). Dit valt buiten het bestek van dit overzicht aangezien dit type maatregelen niet direct effect hebben op het energiesysteem (zoals beschreven op pagina 6).

CONTEXT

Budgettair belang

Het maximale budget voor de VAMIL bedraagt **40 miljoen euro** voor 2018. De MIA kan evenals de EIA en de MIA worden geschorst, indien uitputting van het budget voor de MIA aan de orde is. Dit is sinds 2008 niet meer voorgekomen, doordat de resterende budgetten van eerdere jaren mee worden genomen naar latere jaren.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader van de VAMIL is neergelegd in artikel 3.31 Wet IB.

Op basis van Verordening (EU) nr. 651/2014 is deze steunmaatregel geen verboden staatssteun.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Artikel 3.31 Wet inkomstenbelasting 2001](#)
- [Milieulijst 2018](#)
- [Verordening \(EU\) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014](#)
- [Evaluatie MIA, Vamil en Groen Beleggen 2000-2004](#)

Subsidies

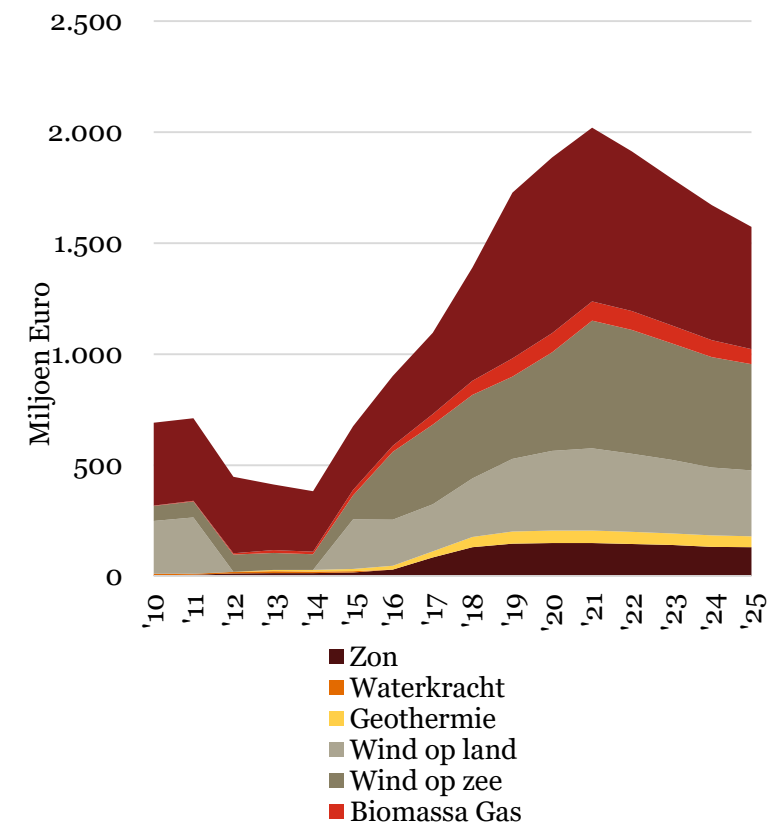
10. SDE+ (1/3)

In het kort

- De SDE+ regeling is een rijkssubsidie voor producenten van duurzame energie. De regeling vergoedt het prijsverschil tussen grijze en groene energie voor een periode van maximaal 15 jaar (d.w.z. het verschil tussen de productiekosten van energie in een hernieuwbaar energieproject en de marktwaarde van de geproduceerde energie). De SDE+ regeling wordt één-op-één gedekt uit de opbrengsten van de Opslag Duurzame Energie (zie onder Energiebelasting).
- Het bedrag van de subsidie beweegt mee met de fluctuaties van de energieprijs. De bandbreedtes en het maximum bedrag van de subsidie die zijn vastgesteld, zijn gebaseerd op verwachtingen van Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) over de lange termijn ontwikkeling van de energieprijzen.
- Aanvankelijk was de regeling alleen gericht op stimulering van opwekking van duurzame elektriciteit, maar dit is de afgelopen jaren uitgebreid met groen gas en duurzame warmte. De projecten vallen onder verschillende typen hernieuwbare bronnen, zoals biomassa, wind, zon, geothermie en water. Voor iedere categorie en technologie worden specifieke eisen en voorwaarden bepaald. Op deze wijze wordt het maximale bedrag (per pWh) vastgesteld waarvoor binnen die specifieke technologie subsidie aangevraagd kan worden.
- De subsidie wordt twee keer per jaar opengesteld voor aanmeldingen. Op basis van het vastgestelde maximum bedrag wordt gefaseerd toegang tot de regeling gegeven afhankelijk van de specifieke technologie. Eerst kunnen alleen projecten met technologieën die goedkoop te produceren zijn worden aangemeld. Vervolgens wordt de regeling stapsgewijs opengesteld voor duurder projecten tot het maximum is bereikt.
- Uit figuur 5 kunnen de (verwachte) kasuitgaven per techniek worden opgemaakt over de periode 2010 tot 2025 voor de projecten die op dit moment in beheer zijn. In 2017 was de kasuitgave net onder 1 mrd €. De kasuitgaven zullen komende jaren sterk stijgen. De kasuitgaven zijn niet te verwarren met de committerde verplichtingen. De totale verplichtingen zijn ongeveer €5-6 mrd per opstelling.

Figuur 5. De (verwachte) uitgaven per techniek

Bron: RVO (gebaseerd op ramingen van Januari 2017)

10. SDE+ (2/3)

Doelstelling

- De SDE+ regeling is door de overheid aangemerkt als belangrijkste instrument voor het bereiken van de doelstellingen ten aanzien van het toekomstige aandeel van hernieuwbare energieopwekking. Dit wordt bereikt door producenten financieel te motiveren duurzame energie te produceren, ook al is dit op de huidige energiemarkt niet rendabel.
- Het uitgangspunt is om op een kostenefficiënte wijze deze doelstellingen te bereiken.

Beleidsvoornemen

- Aangezien de SDE+ regeling een meerjarig beleid is, en dragend in de energietransitie, zijn significante wijzigingen in de structuur van de regeling niet te verwachten. Wel is er discussie over het aanscherpen van de SDE+ regeling om de prikkel tot efficiëntie te verhogen.
- De verwachting bestaat dat de uitgaven voor de SDE+ regeling in de toekomst zullen stijgen. Om deze stijging te bekostigen wordt in de Miljoenennota 2018 aangegeven dat de ODE zal worden verhoogd.
- Ook wordt in het Regeerakkoord aangekondigd dat de inzet van de SDE+ regeling wordt verbreed, waarbij naast hernieuwbare energie projecten ook CO₂-reductie projecten ondersteund zullen worden.

CONTEXT

Budgettair belang

Voor de voorjaarsronde 2018 van de SDE+ regeling is 6 miljard euro beschikbaar gesteld. Voor het najaar (2e ronde) bestaat het voornemen om hetzelfde bedrag beschikbaar te stellen. Dit betekent dat net als in 2017 een totaal bedrag van 12 miljard euro beschikbaar wordt gesteld. Dit is het maximale bedrag dat aan subsidie zal worden uitgekeerd over de looptijd van de projecten die dit jaar voor de regeling in aanmerking komen.

De daadwerkelijke kasuitgaven zullen naar verwachting lager zijn (wordt geschat op ongeveer de helft), omdat de huidige aangegane verplichting gebaseerd is op gerealiseerde productie en de marktwaarde van de energieprijzen. De kasuitgaven voor 2017 zijn **995 miljoen euro**.

Wettelijk kader

De SDE+ regeling is opgenomen in het Besluit stimulering duurzame energie. In het Europese Milieusteunkader (MSK) is de maximale financiële steun vastgelegd voor projecten op het gebied van milieubescherming.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

10. SDE+ (3/3)

Specifieke categorieën SDE+

- Voor de meeste categorieën verloopt de regeling zoals hiervoor beschreven. Voor een aantal categorieën en technologieën binnen de SDE+ regeling gelden echter afwijkende eisen en voorwaarden. Deze categorieën putten uit hetzelfde budget van de SDE+ regeling, maar het systeem van allocatie en de basis voor de subsidiehoogte verschillen.
- Hieronder worden kort de kenmerken en voorwaarden besproken waaraan moet worden voldaan voor een aantal categorieën.

Wind op zee

- De routekaart voor windenergie op zee is een belangrijk onderdeel van het Energieakkoord. Om de gewenste hoeveelheid opgesteld vermogen op zee te realiseren, is er een systeem van tenders voor de windparken.
- De (eventueel benodigde) subsidie voor verhoging van het windvermogen op zee wordt betaald uit het SDE+ budget, maar de allocatie hiervan wordt anders georganiseerd dan voor de andere categorieën van duurzame energie. De overheid (via RVO) organiseert tenders voor de realisatie van de windparken. In deze tenders kunnen aanvragen ingediend worden voor een eventuele subsidie, een vergunning, fysieke gegevens van de windgebieden en een aansluiting op het elektriciteitsnetwerk van TenneT.
- Investeerders / windparkontwikkelaars kunnen bieden op de verschillende tenders, waarna de subsidie en vergunningen voor de kavels beschikbaar gesteld worden aan de laagste bidder die aan alle voorwaarden voldoet.

Biomassa

- In de SDE+ voor biomassa kan subsidie worden aangevraagd voor vergisting en co-vergisting van mest, allesvergisting, verbranding van biomassa, rioolwaterzuivering (RWZI) en vergassing.
- In het Regeerakkoord is aangegeven dat de categorie bij- en meestook van biomassa in kolencentrales niet wordt opengesteld in het jaar 2018.

Carbon Capture & Storage (CCS)

- In het Regeerakkoord wordt de afvang en opslag van koolstofdioxide (CCS) genoemd als een belangrijke pijler van het reduceren van CO₂-uitstoot.
- In het Regeerakkoord werd beschreven dat CCS gefinancierd zal worden door de reikwijdte van de SDE+ uit te breiden. Hier is echter op teruggekomen, omdat deze niet past binnen de SDE+ regeling. Aangekondigd is dat er een nieuwe regeling zal komen naast of ter vervanging van de bestaande SDE+ regeling.

Meer informatie

- [Richtlijn staatssteun voor milieubescherming \(2008/C82/01\)](#)
- [Besluit stimulerend duurzame energieproductie](#)
- [Uitvoeringsregeling SDE](#)
- [Proces- en risicoanalyse SDE+/gvo-regeling](#)
- [Kamerbrief over stand van zaken hernieuwbare energieproductie](#)

11. ISDE

In het kort

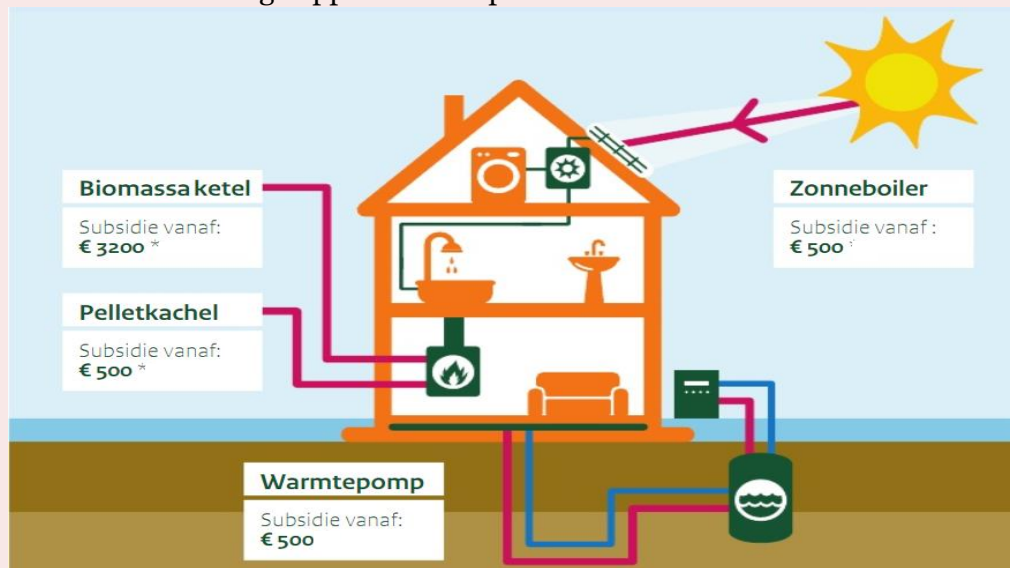
- De Investeringsubsidie duurzame energie (ISDE) is een regeling voor zowel particulieren als zakelijke gebruikers, die een tegemoetkoming biedt bij de aankoop van zonneboilers, warmtepompen, pelletkachels en biomassaketels (Figuur 6).
- Om de subsidie te ontvangen moet de ketel aan specifieke voorwaarden voldoen. Ook hangt het bedrag dat wordt uitgekeerd sterk af van de beoogde energieprestatie.

Doelstelling

- Met deze tegemoetkoming wil de overheid stimuleren dat huishoudens en bedrijven meer duurzame warmte gaan gebruiken in plaats van gas. Dit moet energie besparen en de CO₂-uitstoot terugdringen.

Beleidsvoornemen

- De regeling is ontworpen voor vijf jaar (2016 – 2021). Er zijn geen details bekend gemaakt over de vervolgstappen na deze periode.

Figuur 6. Overzicht van subsidies onder ISDE (Bron: Ministerie van Economische Zaken, 2015)

CONTEXT

Budgettair belang

De regeling is vastgelegd voor 5 jaar, maar het budget wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. Het initiële budget voor 2017 was 70 miljoen euro, maar door de hoge vraag verhoogd naar 90 miljoen euro. De uiteindelijke kasuitgaven voor 2017 zijn ruim **77 miljoen euro** geweest. Voor het jaar 2018 is er 100 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader van de ISDE regeling is neergelegd in art. 4.5 van de Regeling nationale EZ-subsidies. De voorwaarden voor de verschillende soorten ketels zijn vastgesteld door de Europese Unie.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

Meer informatie

- [Artikel 4.5 Investeringsubsidie Duurzame Energie](#)
- [Verordening \(EU\) nr. 811/2013 van de Commissie van 18 februari 2013](#)

12. Innovatieregelingen (1/2)

In het kort

- De overheid subsidieert innovatie in de energie sector door middel van een aantal verschillende regelingen. Over het algemeen gaat het om relatief grote (vaste) bedragen, die worden betaald aan investeerders en/of producenten voor de (verdere) ontwikkeling van innovatieve energie technologieën. Het betreft over het algemeen projecten waarbij de R&D investeringen substantieel zijn en/of pas op langere termijn winstgevend (zouden kunnen) worden, wat maakt dat de initiële investering niet altijd uit de markt zelf komt.
- Over het algemeen is het MKB het meest vertegenwoordigd in de participatie in de regelingen, het overige wordt grotendeels verdeeld onder het grootbedrijf en kennisinstellingen.
- Binnen de regeling Top Sector Energie (TSE) worden subsidies toegekend aan kansrijke projecten, die binnen de gespecificeerde thema's van de Top Sector Energie een bijdrage kunnen leveren.
- De Demonstratie Energie-Innovatie (DEI) is een subsidie voor de demonstratie voor de commercialisering van innovatieve projecten.
- De subsidie Hernieuwbare Energie (HER) wordt uitgekeerd aan projecten die via innovatie hernieuwbare energieproductie kosteneffectiever realiseren.

CONTEXT

Budgettair belang

Binnen de TSE regeling werd in 2016 circa **41 miljoen euro** aan subsidie uitgekeerd ten behoeve van onderzoek op het gebied van innovatie in de energie sector.

Het totale bedrag dat beschikbaar is gesteld voor de DEI regeling bedroeg in 2016 **36 miljoen euro** (dit bedrag komt uit het EIA-budget). Per project wordt gemiddeld 1,3 miljoen euro aan subsidie uitgekeerd.

Het totale bedrag dat beschikbaar is gesteld voor de HER regeling bedroeg in 2016 **50 miljoen euro** (dit bedrag komt uit het SDE+ budget). Per project wordt gemiddeld 0,94 miljoen euro aan subsidie uitgekeerd.

Over de drie regelingen verspreid is in 2016 in totaal 127 miljoen (2016) aan subsidies uitgekeerd.

Wettelijk kader

De besproken innovatieregelingen zijn opgenomen in de Regeling Nationale EZ-subsidies, artikel 4.2 'Topsector Energieprojecten'.

Transitiepad

- Kracht en Licht (Elektriciteit)
- Lage temperatuurwarmte
- Hoge temperatuurwarmte

12. Innovatieregelingen (2/2)

Doelstelling

- De reden om te investeren in innovatie is om het energiesysteem betaalbaar en betrouwbaar te houden. Er kunnen hoge initiële kosten verbonden zijn aan de ontwikkeling van nieuwe technieken en het kan enige tijd kan duren voordat een nieuwe techniek rendabel is op de reguliere markt. Door innovatie te subsidiëren stimuleert en versnelt de overheid dit proces.
- Onderliggende doelstellingen hierbij zijn CO₂-uitstootreductie, maar ook groei van duurzame energieopwekking en besparing in het finale energieverbruik. Dit moet op de lange termijn bijdragen aan het versterken van de Nederlandse concurrentiekracht, werkgelegenheid en welvaart (Energieakkoord).
- De doelstelling van de TSE regeling is de doelen zoals geformuleerd door de Topsector Energie te bewerkstelligen.* Dit is enerzijds samenwerking in het innovatiesysteem te bevorderen, en anderzijds het verduurzamen van het energiesysteem.
- Belangrijke thema's binnen energie-innovatie zijn geïdentificeerd, waar de Topsector Energie (en dus de TSE regeling) zich momenteel op focust. De DEI regeling komt voort uit Pijler 9 van het Energieakkoord. De stimulering van demonstratie moet bijdragen aan het vergroten van de economische waarde van duurzame energie-technologie.
- De HER regeling volgt uit Pijlers 2 en 9 van het Energieakkoord. Deze subsidie moet leiden tot een besparing op de toekomstige uitgaven uit de SDE+ regeling.

Beleidsvoornemen

- De voornoemde regelingen zouden per 1 juli 2017 verlopen, maar zijn door het ministerie van EZ verlengd met 5 jaar.
- De DEI regeling wordt ieder jaar stapsgewijs uitgebreid tot een jaarlijks budget van 50 miljoen euro.

* Wij merken nog op dat binnen TSE een budget beschikbaar is gesteld voor pilotprojecten met waterstof als energiedrager. Het totale subsidieplafond bedraagt 3,88 miljoen euro en per project maximaal 1 miljoen euro.

Voorbeelden van toegekende innovatiesubsidies voor projecten:

TSE

- Smart Charging
- Energieopwekking met vliegers op zee

DEI

- Elektrische hoge temperatuur warmtepomp
- Geothermal Directional Drilling

HER

- Batterij bij windpark Giessenwind
- Schonere zonnepanelen
- Zon op water

Meer informatie

- [Artikel 4.2 Regeling Nationale EZ-subsidies: 'Topsector Energieprojecten'](#)
- [Energieakkoord: Pijler 2 Opschalen van hernieuwbare energieopwekking](#)
- [Energieakkoord: Pijler 9 Stimulering commercialisering voor groei en export](#)
- [Rapportage Beleidsevaluatie Energie-Innovatieregelingen](#)

13. Energiebesparing woningen

Subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH)

- Huiseigenaren of verenigingen van eigenaren (VvE) kunnen in aanmerking komen voor een energiebesparingssubsidie als ze energiebesparende maatregelen nemen in de koopwoning.

 Het totale budget dat beschikbaar is gesteld voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen aan de woningen is €60 miljoen. Wat een gemiddeld bedrag van **€30 miljoen** per jaar betekent. Het bedrag dat beschikbaar was voor huiseigenaren is inmiddels al helemaal vergeven, voor VvE is nog een deel beschikbaar.

 De regeling staat beschreven in de Subsidieregeling energiebesparing eigen huis van de Minister van Wonen en Rijksdienst.

- De regeling komt per 01/01/2019 te vervallen.

 Transitiepad lage temperatuurwarmte

 [Subsidieregeling energiebesparing eigen huis](#)

Stimuleringsregeling energieprestatie huursector (STEP)

- STEP is een subsidie voor verhuurders van woningen in de sociale sector, die energiebesparende maatregelen doorvoeren met betrekking tot deze woningen.
- Het doel van de STEP is om een extra impuls te geven aan investeringen in energiebesparing in bestaande woningen binnen de gereguleerde huursector.

 Het totale budget dat beschikbaar is gesteld over de gehele looptijd van de regeling (2014 tot en met 2018) is 395 miljoen euro, gemiddeld zo'n **€79 miljoen** per jaar.

- De hoogte van de STEP-subsidie begint op 2.000 euro per woning en kan oplopen tot 4.500 euro.

 De stimuleringsregeling komt van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties en komt voort uit het Energieakkoord 2013 en staat beschreven in de Stimuleringsregeling energieprestatie huursector.

 Transitiepad lage-temperatuurwarmte

 [Stimuleringsregeling energieprestatie huursector](#)

Fonds energiebesparing huursector (FEH)

- Het Fonds energiebesparing huursector (FEH) biedt voor verhuurders van woningen de mogelijkheid een lening met een lage rente aan te vragen. De lening geldt voor minimaal 5 woningen met allen een huurprijs onder of boven de liberalisatiegrens met na renovatie een verbeterde Energie-Index.
- Met deze regeling wil het ministerie verhuurders ondersteunen om de energieprestatie van huurwoningen vergaand te verbeteren, om zo een extra impuls te geven aan investeringen in energiebesparing in bestaande woningen.

 Over de looptijd van de regeling (2014-2019) is er 75 miljoen euro beschikbaar in het fonds, gemiddeld zo'n **€15 miljoen** per jaar.

 Het fonds vormt een onderdeel van de afspraken zoals beschreven in het Energieakkoord 2013 en staat beschreven in de Regeling fonds energiebesparing huursector.

 Transitiepad lage-temperatuurwarmte

 [Regeling fonds energiebesparing huursector](#)